

## חק לישראל – פרשת פקודי יום א'

### תורה – שמות פרק לח'

(כא) אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה עֲבַדְתָּ הַלְוִיִּם בְּיַד אִיתְמָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן: (כא) אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה עֲבַדְתָּ הַלְוִיִּם בְּיַד אִיתְמָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן: (כא) אֵלֶּיךָ מִנִּי מִשְׁכָּנָא מִשְׁכָּנָא דְסִדְהוּתָא דִּי אֲתַמְנִי עַל מִימְרָא דְמֹשֶׁה פְּלַחַן לִינְאִי בִּידָא דִּאִיתְמָר בֶּר אֶהֱרֹן כֹּהֵנָא:

(כב) וּבְצִלְאֵל בֶּן אֹוֹרִי בֶן חוּר לְמִטָּה יְהוּדָה עָשָׂה אֵת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֵת מֹשֶׁה: (כב) וּבְצִלְאֵל בֶּן אֹוֹרִי בֶן חוּר לְמִטָּה יְהוּדָה עָשָׂה אֵת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֵת מֹשֶׁה: (כב) וּבְצִלְאֵל בֶּר אֹוֹרִי בֶר חוּר לְשִׁבְטָא דִּיהוּדָה עֲבַד יָת כָּל דִּי פְקִידֵי יִי יָת מֹשֶׁה:

(כג) וְאֵתוּ אֶהֱלִיאֵב בֶּן אַחִיסָמֶזֶק לְמִטָּה דָן חֲרָשׁ וְחֹשֶׁב וְרִקְמָה בְּתִכְלֵת וּבְאַרְגָּמָן וּבְתוֹלְעַת הַשָּׁנִי וּבִשְׁשִׁי: (כג) וְאֵתוּ אֶהֱלִיאֵב בֶּן אַחִיסָמֶזֶק לְמִטָּה דָן חֲרָשׁ וְחֹשֶׁב וְרִקְמָה בְּתִכְלֵת וּבְאַרְגָּמָן וּבְתוֹלְעַת הַשָּׁנִי וּבִשְׁשִׁי: (כג) וְעַמִּיָּה אֶהֱלִיאֵב בֶּר אַחִיסָמֶזֶק לְשִׁבְטָא דְדָן נְגַר וְאַמָּן וְצִיר בְּתִכְלָא וּבְאַרְגָּמָן וּבְצִבְעֵי זְהוּרִי וּבְבוֹצָא:

(כד) כָּל הַזֶּהָב הָעֵשׂוּי לְמִלְאכָה בְּכָל מְלָאכַת הַקֹּדֶשׁ וַיְהִי זֶהָב הַתְּנוּפָה תִּשְׁעֵי וְעֶשְׂרִים כֶּפֶר וּשְׁבַע מְאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: (כד) כָּל הַזֶּהָב הָעֵשׂוּי לְמִלְאכָה בְּכָל מְלָאכַת הַקֹּדֶשׁ וַיְהִי זֶהָב הַתְּנוּפָה תִּשְׁעֵי וְעֶשְׂרִים כֶּפֶר וּשְׁבַע מְאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: (כד) כָּל דְּהֶבָא דִּאֲתַעֲבַד לְעִבְדָא בְּכָל עֲבִידַת קוּדְשָׁא וְהוּהוּ דְהֶב אֲרָמוּתָא עֲסָרִין וְתִשְׁעֵי כֶּפֶרִין וּשְׁבַע מְאָה וְתִלְתִּין סְלַעִין בְּסַלְעֵי קוּדְשָׁא:

(כה) וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדוּת מֵאֵת כֶּפֶר וְאַלְף וּשְׁבַע מְאוֹת וְחֲמִשָּׁה וּשְׁבַעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: (כה) וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדוּת מֵאֵת כֶּפֶר וְאַלְף וּשְׁבַע מְאוֹת וְחֲמִשָּׁה וּשְׁבַעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: (כה) וְכֶסֶף מִנִּינְיָא כְּנִשְׁתָּא מְאָה כֶּפֶרִין וְאַלְף וּשְׁבַע מְאָה וּשְׁבַעִין וְחֲמִשָּׁא סְלַעִין בְּסַלְעֵי קוּדְשָׁא:

(כו) בָּקַע לְגִלְגָּלַת מִחְצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכָל הָעֵבֶר עַל הַפְּקָדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְשֵׁשׁ מְאוֹת אֶלְף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ מְאוֹת וְחֲמִשִּׁים: (כו) בָּקַע לְגִלְגָּלַת מִחְצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכָל הָעֵבֶר עַל הַפְּקָדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְשֵׁשׁ מְאוֹת אֶלְף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ מְאוֹת וְחֲמִשִּׁים: (כו) תִּקְלָא לְגִלְגָּלַתָא פְּלַגוּת סְלַעִי בְּסַלְעֵי קוּדְשָׁא לְכָל דְּעֵבֶר עַל מִנִּינְיָא מִבֶּר עֲסָרִין שָׁנִין וְלַעֲלָא לְשִׁית מְאָה וְתִלְתָּא אֲלָפִין וְחֲמִשׁ מְאָה וְחֲמִשִּׁין:

### רס"י

ולהקים איש איש למשאו המופקד עליו כמו שאמור צפ' נשא: ציד איתמר – הוא היה פקיד עליהם למסור לכל בית אב עבודה שעליו:

(כז) וּבְצִלְאֵל בֶּן אֹוֹרִי וְגו' עָשָׂה אֵת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֵת מֹשֶׁה – אֲשֶׁר צִוָּה אֹוֹתוֹ מֹשֶׁה אִין כְּחִיב כָּאִן אֲלָא כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֵת מֹשֶׁה אֲפִי דְבְרִים שְׁלָא אֲמַר לוֹ רַבּוֹ הַסְכִּימָה דַּעְתּוֹ לְמָה שְׁנֵאמַר לְמִשָּׁה צְסִינִי כִי מֹשֶׁה צִוָּה לְבְצִלְאֵל

(כח) אֵלֶּה פְּקוּדֵי – צפ' זו נמנו כל משקלי נדבת המשכן לכסף ולזהב ולנחשת ונמנו כל כליו לכל עבודתו: המשכן משכן – שני פעמים רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עונותיהן של ישראל: משכן העדת – עדות לישראל שיתר להם הקדוש צ"ה על מעשה העגל שהרי השרה שכונתו ציניהם: עבדת הלויים – פקודי המשכן וכליו הוא עבודה המסורה ללויים צמדבר לשאת ולהוריד



## חק לישראל – פרשת פקודי יום א'

עמם והאי קרא מדכתיב כל אשר ליה ה' את משה חזינון דהיה מלוא להם בהיפוך. ודוק היטב):

(כד) ככר – ששים מנה ומנה של קדש כפול היה הרי הככר ק"כ מנה והמנה כ"ה סלעים הרי ככר של קדש ג' אלפים שקלים לפיכך מנה בפרוטרוט כל השקלים שפחותין זמנינם מג' אלפים שאין מגיעין לככר:

(כו) בקע – הוא שם משקל של מחצית השקל: לשש מאות אלף וגו' – כך היו ישראל וכך עלה מניינם אחר שהוקם המשכן בספר במדבר ואף עתה בנדבכת המשכן כך היו ומנין חלואי השקלים של שש מאות אלף עולה מאת ככר כל א' של שלש אלפים שקלים כיצד שש מאות אלף חלואי הרי הן ג' מאות אלף שלמים הרי מאת ככר והג' אלפים וה' מאות וחמשים חלואי עולין אלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקלים:

לעשות תחלה כלים ואח"כ משכן אמר לו בצלאל מנהג עולם לעשות תחלה בית ואח"כ משים כלים בתוכו אמר לו כך שמעתי מפי הקב"ה א"ל משה בצל אל היית כי צוולתי כך ויה לי הקב"ה וכן עשה המשכן תחלה ואח"כ עשה כלים (לא לענין ליווי להתנדב קאמר דהא אדרכה להיפך ויה הקב"ה בפרשת תרומה מתחלה הכלים שלחן מנורה יריעות ואח"כ ליווי הקרשים וליווי מרע"ה ריש ויקהל תחלה המשכן והאלו ואח"כ הכלים אלא מיידי לענין ליווי לפועל איד יפעול כסדר. ותמלא בפרשת כי תשא ראה קראתי בשם בצלאל וגו' הזכר מתחלה את אוהל מועד ואח"כ הכלים אצל לענין להתנדב להכין מה שיהיו לריכין מה לי מה שמתנדב תחלה ועיין בתוספות פרק הרוואה (ברכות נט) וא"ת מנלן שמרע"ה ויה לצלאל הפך הענין. וי"ל דכתיב צפ' ויקהל ויקרא משה אל בצלאל ואל אהליאב וגו' וקאר מה שדיבר

### נביא – מלכים א' פרק ז' מ'–מה'

(מ) ויעש חירום את הכירות ואת היעים ואת המזרקות ויכל חירם לעשות את כל המלאכה אשר עשה למלך שלמה בית יהוה: (מ) ועבר חירם ית כיוויא וית מגרופיתא ויתת מזרקיא ושיצי חירם למעבד ית כל עבידתא דעבד למלכא שלמה בבית מקדשא דיי:

(מא) עמדים שנים וגלת הכתרת אשר על ראש העמדים שתים והשבכות שתים לכסות את שתי גלת הכתרת אשר על ראש העמודים: (מא) עמודיא תרין ואגני קרונתון די על ריש עמודיא תרתין וסריגתא תרתין לכסאה ית תרתין אגני קרונתון דעל ריש עמודיא:

(מב) ואת הרמנים ארבע מאות לשתי השבכות שני טורים רמנים לשבכה האחת לכסות את שתי גלת הכתרת אשר על פני העמודים: (מב) וית רמוניא ארבע מאה לתרתין סריגתא תרין סדרין דרמונין לסרגתא חדא לכסאה ית תרתין אגני קרונתון דעל אפי עמודיא:

(מג) ואת המכנות עשר ואת הכירות עשרה על המכנות: (מג) וית בסיסיא עשר וית כיורא עשרא על בסיסיא:

(מד) ואת היים האחד ואת הבקר שנים עשר תחת היים: (מד) וית ימא חד וית תורי תרי עשר תחות ימא:

(מה) ואת הסירות ואת היעים ואת המזרקות ואת כל הכלים האהל (האלה) אשר עשה חירם למלך שלמה בית יהוה נחשת ממרט: (מה) וית דודיא וית מגרופיתא וית מזרקיא וית כל מניא האלין כעובד מני משכנא דעבד משה בן עבד חירם למלכא שלמה בית מקדשא דיי נחש טב:



## חק לישראל – פרשת פקודי יום א'

### רש"י

(מ) ויעש חירום וגו' – ואמר רבי, הכירות הן הן סירות, כמה דלת אמר (זכריה יב ו): ככור אש צענסי; וכן (שמואל א ז יד): והכה בכיור. הכירות – של נחשת, לדשן את המזבח. היעים – מגרפות של נחשת, שקורין

ווידו"ל באשכנז, לחתות בהן לשן בתוך הסירות:  
(מז) שני טורים רמונים – מאה רמונים בטור, חרוזים בשרשרות:

### בתובים – משלי פרק כ' יט'–כד'

(יט) גולה סוד הולך רכיל ולפתה שפתיו לא תתערב: (יט) דגלי רזא אכל קורצא ולמן דמשרגג בשפותיה לא תתחלט:  
(כ) מקלל אביו ואמו ידעה נרו באישון {באישון} חשך: (כ) דליט לאבוי ולאמיה נדעך שרגיה איך אתונא דחשוכא:  
(כא) נחלה מבחלת {מבחלת} בראשנה ואחריתה לא תברך: (כא) ירותתא דמסרהבא בקדמתא ובסופא לא תתברך:  
(כב) אל תאמר אשלמה רע קנה ליהוה וישע לך: (כב) לא תימר אשלם בישתא סכא לאלהך ויפרקך:  
(כג) תועבת יהוה אבן ואבן ומאזני מרמה לא טוב: (כג) מרחקין אנון קדם אלהא ומתקלא ומתקלא ומשחתא דרמיותא לא שפיר קדמוי:  
(כד) מיהוה מצעדי גבר ואדם מה יבין דרבו: (כד) מן קדם יי הלכתיה דגברא ובר נשא לא מתבין ארחתיה:

### רש"י

(יט) גולה סוד הולך רכיל ולפתה שפתיו – המדב' חקו' לפתותך ולהסיתך:  
(כ) מקלל אביו ואמו ידעה נרו באישון חשך – (כ) מהקלל אביו ואמו ידעה נרו באישון חשך – בהנסיף ובהשחיר החשך כלומר בצא הרעה:  
(כא) נחלה מבחלת בראשונה – שנבהל למהר וליטול תחלה כגון בני גד ובני ראובן שמהרו לטול חלקם בעבר הירדן ודברו בצהלה שנאמר גדות לאן נבנו' למקנינו פה

וערים לטפנו (במדבר לב) עשו את העיקר טפל שהקדמו לאנס לטפס. ואחריתה לא תבורך – שגלו כמה שנים קודם שאר השבטי' כמו שמפורש בסדר עולם ובמדרש רבי תנחומי' בשנת שתיים לאחז ויער ה' את רוח מלך אשור וגו' ושאר שבטים גלו בשנת שש לחזקיהו היא התשיעית להושע בן אלה:

### משנה – דמאי פרק ו'

(א) המקבל שדה מישראל, מן הנכרי ומן הפותי, יחלק לפניהם. החובר שדה מישראל, תורם ונותן לו. אמר רבי יהודה, אימתי. בזמן שנתן לו מאותה השדה ומאותו המין, אבל אם נתן לו משדה אחרת או מפיון אחר, מעשר ונותן לו:



## חק לישראל – פרשת פקודי יום א'

לאין להשהות התרומה לאי אפשר לגורן שתעקר אלכ אם כן נתרמה, משום הכי תורם ונותן לו, ומסתבר דמנכה לו התרומה מחכירותו דמאי שנא תרומה ממעשר: אמר רבי יהודה – אימתי סגי לחוכר שיתרום לבד ואינו מעשר, כשנותן לו חכירותו מאותה שדה ומאותו המין, אבל אם נתן לו משדה אחרת אף מאותו המין, או ממין אחר אף מאותה שדה, כגון שזרע מקלת השדה מין אחר כשיעור חכירתו, חייב אף לעשר, דדמי לפורע חובו, אי נמי אין דעת [המחכיר] לקבל פירות טובלים, אלא כשפורע לו מאותה השדה ומאותו המין:

(ב) החוכר שדה מן הנכרי, מעשר ונותן לו: שדה אבותיו מן הנכרי, מעשר ונותן לו:

רע"ב – (ג) החוכר שדה מן הנכרי – קנס קנסו חכמים לחוכר שדה מן הנכרי שיהא מעשר מה שנותן לו, כדי שלא יהא שום ישראל חוכר שדה ממנו ותשאר בורה בידו, ומתוך כך יטרוך למכרה לישראל דמים מועטים, ובמקבל באריסות לא קנסו, שיותר חפץ נכרי בחכירות מבאריסות: שדה של

(א) בהן ולוי שקבלו שדה מישראל, בשם שחולקין בחליון פה חולקין בתרומה. רבי אליעזר אומר, אף המעשרות שלהן, שעל מנת פן באו:

רע"ב – (ג) כשם שחולקין בחליון כך חולקין בתרומה – כשנוטל בעל השדה מחכה ושלש ורביע ממה שהוציאה השדה, נוטל גם כן מחכה ושלש ורביע מן התרומה והמעשרות המוטלות עליה, ונותן הוא לכל

(ד) ישראל שקבל מכהן ומלוי, המעשרות לפעלים. רבי ישמעאל אומר, הקרתני שקבל שדה מירושלמי, מעשר שני של ירושלמי. וחקמים אומרים, יכול הוא הקרתני לעלות ולקבלו בירושלמי:

רע"ב – (ד) המעשרות לבעלים – זהא אפילו רבנן דפליגי עליה דרבי אליעזר מודו, דכיון דשדה של בעלים, מקום מעשר שירי שיריה: הקרתני – לשון קריה, כלומר, האיט

(ה) המקבל זיתים לשמן, בשם שחולקין בחליון פה חולקין בתרומה. רבי יהודה אומר, ישראל שקבל מכהן ומלוי זיתים לשמן למחצית שבר, המעשרות לפעלים:



# חק לישראל – פרשת פקודי יום א'

או למחצית שכר – שימכר השמן ויחלקו הריוח לאמנע: המעשרות לבעלים – דר' יהודה עבד זיתים כקרקע, ואין הלכה כרבי יהודה:

**רע"ב** – (ה) המקבל זיתים לשמן – ישראל שקבל זיתים מכהן או מלוי: כסם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה – ואף על גב דלעיל לבעלים, הכא שאני דלא קיבל קרקע אלא אילנות, ורבנן לא עבדי זיתים כקרקע:

(ו) **בית שמיאי אומרים**, לא ימכר אדם את זיתיו אלא לחבר. בית הלל אומרים, אף למעשר. וצנועי בית הלל היו נוהגין פדברי בית שמיאי:

שמא יאכלום קודם שיזיעו, ואף על גב דרוב זיתים אין עומדין לאכלן כך, דעלילה כל דהוא למינן לתלות תלינן. ורמז"ס מוקי פלוגתייהו דבית שמיאי ובית הלל, דבית שמיאי סבדי אסור לגרוס טומאה לחולין שבארץ ישראל, ובית הלל סבדי מותר לגרוס טומאה לחולין שבארץ ישראל: וצנועי בית הלל – ותיקין המדקדקין במצות שהיו צבית הלל:

**רע"ב** – (ו) לא ימכור אדם זיתיו – זיתים שנתלשו מן האילן ולא הוכשרו לקבל טומאה, כגון שעדיין לא הזיעו זיעת המעטן שהיא מכשרתן לקבל טומאה: אלא לחבר – לפרוש המוחזק לטהרות, ולא ימכרם למי שאינו חבר שלא ירוך אותם בטומאה: אף למעשר – אף למי שלא קיבל עליו אלא לעשר אבל לא קבל עליו להיות מוחזק לטהרות יכול למכרם, לכיון דאכתי לא הוכשרו אימור

(ז) **שנים שפצרו את פרמיהם לתוך גת אחת**, אחד מעשר ואחד שאינו מעשר, החלקו בכל מקום שהוא:

שאינו מעשר בכל מקום שהוא למאי הוא. ומשום דאין זרייה חיישין שמא חזי חלקו של המעשר זיד חזירו שאינו מעשר וחזי חלק חזירו זידו, הלכך אף על פי שבזר חיקון החזי מכל מה שגדל בכרם, חייב לתקן בתורת למאי חזי חלק חזירו שבזידו:

**רע"ב** – (ז) אחד מעשר – נאמן על המעשרות: ואחד אינו מעשר – אינו נאמן על המעשרות: המעשר מעשר את שלו – מתקן החזי מכל מה שגדל בכרם של שניהם: וחלקו בכל מקום שהוא – זירושלמי מפרש דהכי קאמר וחלקו של חזירו דהיינו של זה

(ח) **שנים שקבלו שדה באריסות**, או שירשו או שגשתתפו, יכול הוא לומר, טל אתה חטים שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני, אתה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני. אבל לא יאמר לו, טל אתה חטים ואני שעורים, טל אתה יין ואני (אטל) שמן:

וריקד לעשר למאי על חלק חזירו שבזידו: אבל לא יאמר לו טול אתה חטים ואני שעורים – דליכא למימר הכא זהו חלקו המגיעו, אלא הוא כמחליפים זה לזה ונמצא זה המעשר מוכר חלקו למי שאינו מעשר:

**רע"ב** – (ח) טול אתה חטים שבמקום פלוני – הכא מיירי שחלקו שדה בקמותיה וענבים המחוזרים בכרם, הלכך יש זרייה ואמרינן זהו חלקו המגיעו והמעשר מעשר את שלו ודיו. ולעיל איירי שחלקו בתלוש, והתם אין זרייה, דכל קלח וקלח של שותפים הוא,

(ט) **חבר ועם הארץ שירשו את אביהם עם הארץ**, יכול הוא לומר לו, טל אתה חטים שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני, אתה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני. אבל לא יאמר לו, טל אתה חטים ואני שעורים, טל אתה הלח ואני (אטל) היבש:





## חק לישראל – פרשת פקודי יום א'

טומאה, ואני היבש שלח הוכשר לקבל טומאה, לפי שאסור לחזר למכור לעם הארץ לח ויבש כדתן לעיל צפרק שני:

(י) גַר וְנִכְרִי שִׁיִּדְשׁוּ אֶת אֲבֵיהֶם נִכְרִי, יָכוֹל הוּא לֹאמֹר, טַל אֲתָה עֲבוּדָה זָרָה וְאֲנִי מְעוּת, אֲתָה יֵין וְאֲנִי פְרוּת. וְאִם מִשְׁבָּאוֹ לְרִשׁוֹת הַגֵּר, אָסוּר:

ועם הארץ שירשו את אבותיהם עם הארץ, לאפילו קודם שזאו לידו אסור לומר לו טול אתה חטים ואני שעורים, דהתם הויא ירושה לאורייתא והוי כאלו זא לידו:

(יא) הַמּוֹכֵר פְּרוּת בְּסוּרְיָא, וְאָמַר מִשְׁלֵךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵן, חֲיִב לְעֵשֶׂר, מְעַשְׂרִין הֵן, נְאֻמָּן, שֶׁהָפָה שְׂאֵסֵר הוּא הָפָה שֶׁהִתִּיר. מִשְׁלֵי הֵן, חֲיִב לְעֵשֶׂר, מְעַשְׂרִין הֵן, נְאֻמָּן, שֶׁהָפָה שְׂאֵסֵר הוּא הָפָה שֶׁהִתִּיר. וְאִם יָדוּעַ שִׁישׁ לֹא שָׂדֵה אַחַת בְּסוּרְיָא, חֲיִב לְעֵשֶׂר:

נאמן: שהפה שאסר – כשאמר של ארץ ישראל הם וחייבים צמעשר, הוא הפה שהתיר כשאמר עשרתים, וכי היכי דמהימנין ליה צמאי לאסר כשאמר של ארץ ישראל הם, נהמניה נמי צמה שהתיר כשאמר עשרתים: משלי הן – מן השדה שיש לי כאן צמוריא חייבים לעשר, דצפירות של צמוריא גזרו על הדמאי כשידוע שגדלו שם: ואם ידוע שיש לו שדה – אין כאן הפה שאסר הוא הפה שהתיר, דכיון שידוע שיש לו שדה מסתמא משדהו הביא הפירות, ולא היה נאמן לומר מחוזה לארץ הם צאים, הלכך כי אמר עשרתים, אינו נאמן, דליכא מגו:

(יב) עַם הָאָרֶץ שִׂאֲמַר לְחֵבֵר, קַח לִי אֲגָדַת יִרְקָה, קַח לִי גְלָסְקוֹן אֶחָד, לֹאֲקַח סֵתָם וּפְטוּר. וְאִם אָמַר, שְׁלִי זֶה, וְזֶה שֶׁל חֵבֵרִי, וְנִתְעַרְבוּ, חֲיִב לְעֵשֶׂר, וְאֶפְלוּ הֵן מִזָּה:

אגודת ירק והמוכר חזר הוא, וידוע שזה הלוקח צביל עם הארץ הוא לוקח ולא לקח החזר לעצמו כלום, פטורה האגודה הזאת ממעשר דמאי, שכיון שהמוכר חזר וידוע שלצורך עם הארץ הוא קונה אינו מוכר לו אלא אם כן עישר, דהכי אמרינן לעיל פ"ב שאסור למכור לעם הארץ אלא אם כן עישר תחלה. אצל אם קנה החזר אחת לעצמו ואחת לעם הארץ ונתערבו חייב לעשר,

רע"ב – (ט) חזר – הנאמן לטהרות ואין צריך לומר למעשרות: שירש את אבותיהם עם הארץ – ופירות שהניח הוי דמאי וצחזקה טמאים: טול אתה הלח – שהוכשר לקבל

רע"ב – (י) טול אתה עבודה זרה ואני מעות – אף על גב דחלופי עבודה זרה ויין נסך אסורים בהנאה, הכא שרי עד שלא צאו לידו, משום דירושת גר את אביו אינה מן התורה אלא מדברי סופרים. ולא דמי לחזר

רע"ב – (יא) סוריא – הם ארמות שכבש דוד שלא היו מארץ ישראל כגון ארם נהרים וארם רובה, ולפי שעדיין לא נכבשה כל ארץ ישראל לפיכך לא קדשו בקדושת הארץ, אף על פי שהיה כיבוש של רבים וצמקלת דינים היא כארץ ישראל וצמקלת דינים היא כחוצה לארץ. והקונה פירות צמוריא אינו חייב להפריש מהן דמאי, לפי שרוב פירות הנמכרים צמוריא מחוזה לארץ הן צאים, הלכך כי אמר מעושרין הן נאמן, מגו דאי בעי אמר של חוצה לארץ הן והיה נאמן, דתנתן צפרק קמא מכיזב ולהלן נאמן, השתא נמי כי אמר של ארץ ישראל הם ועשרתים,

רע"ב – (יב) עם הארץ שאמר לחזר קח לי – כגון שהיה החזר הולך לשוק לקנות ירק לעצמו, ואמר לו עם הארץ קח לי גם כן אגודה של ירק, ולקח חזר שתי אגודות סתם, ולא פירש לו לי וזו לעם הארץ, פטור מלעשר אותה שנותן לעם הארץ, דיש ברירה כשנותנה לעם הארץ שזו היא אותה שלקח מתחילה לאורכו, ואין חזר מחליפה בשלו. פירוש אחר מהירושלמי, עם הארץ שאמר לחזר קח לי



## חק לישראל – פרשת פקודי יום א'

דשמח מה שמכר לו לעצמו אינו מעושר, שהמוכר לחצר אינו לריך לעשר, והקונה, עליו מוטל לעשר כדאמרן לעיל פ"ג: ואפילו

הן מאה – ואפילו נתערבה אחת שלו במאה של עם הארץ: גלוסקא – ככר לחם יפה:

### גמרא – ברכות דף כ' ע"א

אמר ליה רב פפא לאבבי מאי שנא ראשונים דאתרחיש להו ניסא ומאי שנא אנן דלא מתרחיש לן ניסא אי משום תנויי בשני דרב יהודה כולי תנויי בגזיקין הוה ואנן קא מתנינן שיתא סדרי וכי הוה מטי רב יהודה בעוקצין האשה שכובשת ירק בקדרה ואמרי לה זיתים שכבשן בטרפיהן טהורים אמר הויות דרב ושמואל קא חזינא הכא ואנן קא מתנינן בעוקצין תליסר מתיבתא ואילו רב יהודה כי הוה שליף חד מסאניה אתי מטרא ואנן קא מצערינן נפשין ומצוח קא צוחינן ולית דמשיגת בן אמר ליה קמאי הוה קא מסרי נפשיהו אקדושת השם אנן לא מסרינן נפשין אקדושת השם כי הא דרב אדא בר אהבה חזייה לההיא כותית דהות לבישא כרבלתא בשוקא סבר דבת ישראל היא קם קרעיה מינה אגלאי מילתא דכותית היא שיימוה בארבע מאה זוזי אמר לה מה שמך אמרה ליה מתון אמר לה מתון מתון ארבע מאה זוזי שויא: רב גידל הוה רגיל דהוה קא אזיל ויתיב אשערי דטבילה אמר להו הכי טבילו והכי טבילו אמרי ליה רבנן לא קא מסתפי מר מיצר הרע אמר להו דמיין באפאי כי קאקי חיורי רבי יוחנן הוה רגיל דהוה קא אזיל ויתיב אשערי דטבילה אמר כי סלקן בנות ישראל ואתיין מטבילה מסתכלן בי ונהוי להו זרעא דשפירי כוותי אמרי ליה רבנן לא קא מסתפי מר מעינא בישא אמר להו אנא מזרעא דיוסף קא אתינא דלא שלטא ביה עינא בישא דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין ואמר רבי אבהו אל תקרי עלי עין אלא עולי עין רבי יוסי ברבי חנינא אמר מהכא וידגו לרב בקרב הארץ מה דגים שבים מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם אף זרעו של יוסף אין עין הרע שולטת בהם ואי בעית אימא עין שלא רצתה לזון ממה שאינו שלו אין עין הרע שולטת בו:

### רש"י על הגמרא

שכבשן בטרפיהן – משנה היא במסכת עוקצין: טהורים – שמוסקין זיתים עם העלזין כדי לאחזן בהן, דהוה להו עלזין יד לזיתים להביא להם טומאה, כדאמרין בהעור והרוטב (דף קי"ה, א') שהיך מביאה טומאה על האוכל, ואם כבשן בטרפיהן בחומץ בטלה

בגזיקין הוה – לא היו גדולים בכל גמרא של ארבעה סדרים אלא בתלתא צדי שלנו, והאי מילתא נקט הכא משום דמיירי שמוסקין נפשם על קדושת השם, ועד השתא איירי נמי במי שמזזה עצמו על קדושת השם לפשוט כלאים בשוק: האשה שכובשת ירק או זיתים

## חק לישראל – פרשת פקודי יום א'

פנים: כרבלתא – שם לבוש חסוד כמו פטשיהון וכרבלתהון (דניאל ג'): מתון מתון – לשון מחסון: ארבע מאות – שתי פעמים שתי מאות, כלומר השם גרס לי, לשון אחר מתון מתון לשון המתנה אם המתנתי הייתי משתכר ארבע מאות זוז: כי קאקי חיורי – ארזים לבנים: רבי יוחנן – אדם יפה תואר היה, דאמרינן בהשוכר את הפועלים (דף פ"ד א) שופריה דרבי אבהו מעין שופריה וכו': עולי עין – מסולקין מן העין שאינה שולטת בהן: שלא לרעה לזון – ליהנות מאשת אדוניו:

תורת יד מן העליון, לפי שהכניסה מרקבתו ומרככתו ואינו ראוי שוב לאחוז בהן: היות דרב ושמואל קא חזינא הכא – כלומר טעם המשניות הללו קשה עלי ככל הקושיות שהיו שני רבותי מתקשין בהן בכל הגמרא: בתליסר מתיבתא – בשלש עשרה פנים, יס צינינו משנה וברייתא של ששה סדרים, ומסכת עוקצין גם היא בשלש עשרה פנים כגון משנת רבי ורבי חייל ומשנת בר קפרא ולוי ותנא דבי שמואל, והכי אמרינן במסכת נדרים (דף מ"א, א') רבי מתני הלכתא בשלש עשרה

### זוהר – פקודי דף רכג' ע"א

אלה פקודי המשפן משפן העדות אשר פקד על פי משה וגו'. (שמות לח) רבי ייסא אמר, בין דעבדו כל חפמי"יא ית משפנא, אצטריף למחדר חושפנא, מפל אינון עבדון דאתעבידו ביה. מאי טעמא. בגין דכל חושפון וחושפון, פד הוה אתעביד חושפנא, הכי אתקיים ההוא עבידא, ואתקיים באתריה:

וישראל פלהו כמה דאתרעו במה דנדיבו בקדמיתא, הכי נמי אתרעו בההוא חושפנא, וכדין אתקיים כל עבידא, בההוא דעיתא. ועל דא אצטריף הכא חושפנא, בגין דבהאי אתקיים עבידא. אלה פתיב, ולא פתיב ואלה. אלא דא איהו חושפנא דפסיל כל חושפנא דעלמא, ודא אתקיים יתיר מפלהו, דבהאי אתקיים משפנא, ולא באחרא:

פתח ואמר, (ישעיה לג) והיה אמונת עתה חסון ישועות חכמת ודעת יראת יי היא אוצרו. האי קרא אוקמוה חברי"א, אבל הא תנינן, כל בר נש דאתעסק באורייתא בהאי עלמא, וזכי למקבע עתין לה, אצטריף באמונה, דרעוהא דיליה יתפנין לקודשא בריה הוא, יתפנין לשם שמים, בגין דאמונה להכי אתפנין. חסון ישועות, לאכללא רחמי בדינא. חכמת ודעת, דתרין אלין שראן דא על דא. דא טמיר וגניז, לאשראה דא על דא:

יראת יי היא אוצרו. אוצרו דכל אלין, בגין דהאי יראת יי, נקיט כל אינון נחלין, ואיהי אתעבידת אוצר לכלהו. וכד נפקין מנה כל אינון גניזין פלהו, אפיק לון בחושפנא. מנלן. דכתיב, (שיר השירים ז) עיניך ברכות בחשבון. בחשבון ודאי עביר, ואפיק אינון ברכות מים, ואשגח לאפקא פלא בחושפנא. (נ"א ואטקו לבלא):

ועל דא אקרי אמונה. ובכללא אקרי אמונה, והא אוקימנא. ומה אי הכא אצטריף לאחזאה מהימנותא, לשאר מלי דעלמא על אחת כמה וכמה. ועל





## חק לישראל – פרשת פקודי יום א'

דא, קודש'א פריך הוא הנה אודע להו לך ישראל, רזא דמיהימנותא דילהו, בקל מה דעבדו, וכלא אתמר:

### הלכה – הרמב"ם הלכות תפילה פרק ב'

(ז) ביום הכפורים מתפלל בכל תפלה מחמש תפלות שבע ברכות שלש ראשונות ושלוש אחרונות ואמצעיות מעין היום וחותרם בכל אחת מהן מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום הכפורים ואם חל להיות בשבת חותרם בכל תפלה מהן מלך על כל הארץ מקדש השבת וישראל ויום הכפורים:

(ח) במה דברים אמורים ביום צום של כל שנה ושנה אבל ביום צום של שנת היובל מתפלל תפלת המוספים תשע ברכות כמו שהתפלל במוסף ראש השנה והם אותן הברכות עצמן לא פחות ולא יותר ואין מתפללין אותן אלא בזמן שהיובל נוהג:

(ט) בכל תפלה מהתפלות פותח קודם לברכה ראשונה יי' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך וכשהוא חותרם בסוף התפלה אומר יהיו לרצון אמרי פי וגו' ואח"כ צועד לאחוריו:

### לע"נ

זאב חיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.